

Forum Historia

3

Vastausmalli

1. Minkälaisen kuvan lähteet antavat jatkosodan syttymisestä?

- Rytin radiopuheessa annetaan kuva, että Neuvostoliitto aloitti sodan. Suomi esitetään uhrina, jonka on jälleen pakko puolustautua.
- Myös lööppi luo kuvaa Neuvostoliitosta sodan aloittajana. Otsikoissa näkyvät sanat ”Neuvostoliitto aloitti” ja ”Suomi puolustautuu”.
- Kumpikin dokumentti pyrkii vahvistamaan kansan maanpuolustushenkeä. Ryti puhuu Saksasta vahvana kumppanina. Lööppi nostaa esiin puna-armeijan perääntymisen.
- Wikipedian artikkeli kertoo seikkaperäisesti, kuinka Suomi ja Saksa tekivät sotilaallista yhteistyötä ennen kuin jatkosota varsinaisesti alkoi. Se poikkeaa tässä muista lähteistä. (Artikkeli luettu huhtikuussa 2022.)

2. Tarkastele tekstejä lähdekritiikin näkökulmasta. Mitkä asiat lisäävät/heikentävät niiden luotettavuutta?

- Rytin puhe on tyypillistä sota-ajan propagandaa. Hyökkäyssota oli kannattavaa selittää puolustussodaksi sekä omille kansalaisille että muille valtioille. Lähde on siis epäluotettava, koska sillä oli poliittinen tarkoitus selittää sodan syntyminen tietyllä tavalla.
- Lehtilööppi toistaa valtion virallista näkemystä sodan syntymisestä, joten sekin on osaltaan sodan aikaista propagandaa.

Wikipedian artikkeli:

- Artikkelin luotettavuutta lisää se, että artikkeli on kirjoitettu 2000-luvulla, jolloin jatkosodan syttymisestä on saatu paljon uutta tietoa. 2000-luvulla sodasta on jo pitkä aika ja uudet tutkijasukupolvet ovat tutkineet myös vaikeita aiheita. Sodasta voidaan puhua ja kirjoittaa myös kriittisesti.
- Lähteen luotettavuutta lisää myös alaviitteiden käyttö: kuka tahansa voi tarkistaa kirjoittajan johtopäätökset. Kuka tahansa voi myös lisätä huomautuksen, jos jokin johtopäätös on heikosti perusteltu.
- Luotettavuutta vähentää se, että netissä avointa tietokirjastoa voi päivittää kuka tahansa. Erityistä asiantuntemusta ei vaadita.
- Vaikka Wikipedian artikkeleilla on moderoijat, jotka pitävät huolta tiedon luotettavuudesta, se voi sisältää ajoittain tietoa, jossa näkyy informaatiovaikuttaminen.

- Sekä talvisota että jatkosota ovat olleet erityisen valtiollisen huomion kohteena. Myös Venäjä on pyrkinyt vaikuttamaan käsityksiin Suomen kanssa käydyistä sodista ja on esittänyt niistä myös virheellistä tietoa, joka ei perustu luotettavaan historiankirjoitukseen. Virheellisillä väitteillä suomalaisten toiminnasta sota-aikana se on todennäköisesti pyrkinyt nykyisessä kiristyneessä tilanteessa heikentämään Suomen ja suomalaisten hyvää mainetta Venäjällä.
- Tietoon kannattaa suhtautua kriittisesti. Artikkelista voi esimerkiksi tutustua artikkelin kirjoitushistoriaan, josta näkyy, jos artikkelia yritetään muokata toistuvasti tiettyyn suuntaan.
- Artikkelit on kirjoitettu lähteiden perusteella 2010-luvun alussa. Sen jälkeen asiasta on voinut tulla myös uutta tutkimustietoa.

Tehtävä 3.

Arvio luotettavimmasta lähteestä on perusteltu järkevällä tavalla.